

YTTRANDE Dnr B 2022-002259

Bygglövsenheten
Nacka kommun

Yttrande angående bygglov för tillbyggnad av enbostadshus samt installation av eldstad på fastigheten Solsidan 18:18, Saltsjöbaden

Bakgrund

Villan på fastigheten Solsidan 18:18 uppfördes omkring 1903 efter ritningar av ingenjör Lars Erik Wester som privatbostad åt notarie Hjalmar Marin som en av de första villorna i Solsidan. Byggnaden har därefter genomgått en del förändringar och den senaste ombyggnaden gjordes vid mitten av 1990-talet då bland annat en större veranda byggdes på villans baksida mot trädgården. Trots detta har villan bevarat sin karaktär väl och det ursprungliga formspråket i svensk jugendstil med inslag av nationalromantik samt den asymmetriska planformen är tydligt avläsbara. Undantaget är verandan och altanen på baksidan.

Bygglövsansökan omfattar en planlösningsförändring samt två mindre utbyggnader på den ursprungliga byggnadsvolymen samt en tillbyggnad av verandan från 1990-talet. Entrén flyttas från sitt ursprungliga läge i villans nordöstra hörn till en central placering på fasaden mot gatan och utformas med en ny portik. Förslaget omfattar även ett antal mindre ändringar av fasader och fönsterpartier och en tillbyggnad av altanen vid verandan.

Kulturhistoriskt värde och gällande skydd

I samband med att en detaljplan togs fram för Solsidan 2015 inventerades den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen och de mest värdefulla villorna skyddades med skyddsbestämmelser, rivningsförbud och varsamhetsbestämmelser. Solsidan 18:18 bedömdes ha det högsta bevarandevärdet och uppfylla PBL:s krav på kulturhistoriskt särskilt värdefull byggnad enligt PBL 8:13 som inte får rivas eller förvanskas och där specificerade varsamhetsbestämmelser är motiverade. Villan försågs därför med både skyddsbestämmelsen (q) samt varsamhetsbestämmelsen (k) i planen. I inventeringen beskrivs villans huvudsakliga karaktärsdrag på följande sätt:

Huvudsakliga karaktärsdrag: Villa som karaktäriseras av svensk jugendstil och till vissa delar nationalromantik. Byggnaden karaktäriseras av sin asymmetriska uppbyggnad. Till de övriga stilelement som kopplas till jugendkaraktären hör bland annat den organiskt formade och välvda verandan vid entrén. Fasader av liggande panel, plåttak, småspröjsade fönster liksom entrépartiets asymmetri. Därtill en variation i antalet fönsterbågar i bredd liksom spröjsindelning.

Solsidan är ett område som i Nacka kommuns kulturmiljöprogram pekats ut som ett lokalt intresse för kulturmiljövården. Enligt programmet ska ändringar av befintlig bebyggelse i området utföras varsamt och anpassas till byggnadens karaktärsdrag. Tidstypisk utformning av grundmurar, fasader, tak, fönster mm. ska behållas. Möjligheten att bygga till, ta upp takkupor, anordna balkonger/altaner och utföra andra ändringar är beroende av den enskilda byggnadens karaktär, dess estetisk rumsliga funktion i gatumiljön samt dess arkitekturhistoriska värde.

De ovanstående karaktärsdragen, tillsammans med kulturmiljöprogrammets karaktärisering och förhållningssätt, utgör grunden för bedömningen om föreslagna förändringar kan anses varsamma och inte förvanskande.

Antikvarisk bedömning

Såsom det bifogade antikvariska sakkunnighetsutlåtandet konstaterar innebär förslaget att några av villans ursprungliga detaljer förändras vilket innebär en ytterligare förlust av autenticitet då villan redan har genomgått en del förändringar under åren.

Av de olika delarna i förslaget bedöms en tillbyggnad av den sekundära verandan från 1990-talet på byggnadens baksida vara förenlig med villans kulturvärden, bestämmelserna i detaljplanen och förhållningssätten i kulturmiljöprogrammet. Verandan byggs ut, men genom att den blir något smalare stämmer utformningen bättre överens med villans tydligt läsbara asymmetriska formspråk.

Däremot innebär flytten av hörnentrén till en central placering en påtaglig förändring av byggnadens karaktär. Entrén med sin placering i hörnet är ett viktigt värdebärande karaktärsdrag för det asymmetriska formspråket och pekas även ut som en av värdebärarna i byggnadsinventeringen från 2015. På grund av villans läge är entréfasaden den mest synliga delen av villan och har stor betydelse för läsbarheten av det asymmetriska formspråket. Förändringen bedöms därför vara förvanskande.

Förslaget innebär även att altanen som ansluter till verandan byggs ut. En altan byggdes troligen i samband med att verandan byggdes i mitten av 1990-talet, med bygglovsritningar saknas. Mellan åren 2006-2008 byggdes altanen ut så att den fick den nuvarande burspråksformade utformningen. Det saknas bygglovsritningar även på denna tillbyggnad. Den befintliga utbyggda altanen är redan nu mycket dominerande i förhållande till villans ursprungliga, relativt kompakta volym och en ytterligare tillbyggnad bedöms inte vara förenlig med kulturvärdena. Från kulturmiljösynpunkt bör altanen i stället byggas om så att den får en enklare form med samma byggnadsarea som idag.

Johannes Kruusi
Kommunantikvarie
Planenheten